

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 3

Філіп Л.О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 073 «Менеджмент»
(код і найменування спеціальності)

Освітні програми: «Менеджмент», «Логістика», «Управління проектами»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

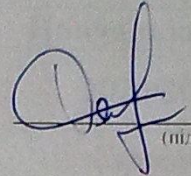
Робоча програма Теорія організацій
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент»

освітніми програмами «Менеджмент», «Логістика», «Управління проектами»

«27» серпня 2020 року - 11 с.

Розробник: Зейнієв Т.Г., доцент каф. 602, к.т.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

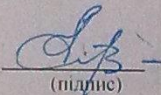

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри менеджменту (№ 602)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

А.В. Доронін
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>073 «Менеджмент»</u> (шифр і найменування) Освітня програма: <u>«Менеджмент»</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Обов’язкова
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання – РР «Діагностика організації»		Семестр
Загальна кількість годин –80* / 195		2-й
		Лекції *
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5		40 годин
		Практичні, семінарські *
		40 годин
		Лабораторні *
	___ годин	
	Самостійна робота	
	115 години	
	Вид контролю	
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 80/112.

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування сучасного (на основі системного підходу) світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій, формування у студентів цілісного уявлення про закони розвитку, принципи та механізми функціонування організаціями, а також отримання студентами спеціальних знань і навичок дослідження організацій і розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності їх функціонування, необхідних для професійної діяльності.

Завдання: теоретична та практична підготовка студентів з питань: забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, про регулювання процесів, що в них відбуваються, у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо; вивчення основних організаційних теорій; вивчення теоретико-методологічних засад створення й функціонування організацій; засвоєння основних методичних підходів аналізу внутрішнього й зовнішнього середовищ організації; набуття вмінь побудови організаційних структур організацій різних типів; формування навичок трансформації, створення іміджу й культури організацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК1 Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2 Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК7 Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК12 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК14 Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

РН5 – Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

РН8 – Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

РН11 – Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

РН12 – Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

Міждисциплінарні зв'язки: менеджмент, управління інноваціями, маркетинг.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Основні теоретичні положення

Тема 1. Методологічні засади теорії організацій

Сутність поняття «організація». Закони організації. Закони функціонування (статики) організації: закон композиції; закон пропорційності; закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення); закон синергії; закон інформованості-упорядкованості; закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження.

Принципи організації: принцип ланцюгового зв'язку; принцип інгресії; принцип підбору; принцип рухомої рівноваги; принцип слабкої ланки. Групування принципів. Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілість, старіння. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі

Організаційні теорії: класична організаційна теорія; теорії організаційної поведінки: теорія інститутів та інституційних змін; популяційно-екологічна (еволюційна) теорія; тектологія О. Богданова; ноосфера В.І. Вернадського. Еволюція теоретичних концепцій організацій. Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі. Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема 3. Організація як система

Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками: за принципами управління; за функціональними ознаками; за ознакою реалізації суспільних функцій; за ознакою визначення цілі (ціннісно-орієнтовані організації; організації, які формують власні цілі; цілескеровані організації; цілеспрямовані організації; цілеорієнтовані організації; цілепридатні організації; паразитичні організації), за формою власності.

Тема 4. Організація як соціум

Соціальна організація і соціальна спільність. Людина як елемент соціальної системи. Активність і опірність соціальної організації. Загальні риси соціальної організації. Основні види соціальних організацій: формальна й неформальна організації. Механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах: цільова управлінська дія, саморегуляція (самоуправління), організаційний порядок.

Тема 5. Самоорганізація

Природно-наукові засади синергетики. Ентропія. Самоорганізація як ґрунтовний процес природи. Антиентропійна спрямованість самоорганізації. Сутнісний зміст синергетики. Синергетична концепція самоорганізації. Основні положення синергетичної концепції самоорганізації. Аттрактори, біфуркація, фрактали, детермінований хаос. Процеси самоорганізації. Необерненість і неповторюваність самоорганізації. Принципи самоорганізації: принцип від'ємного зворотного зв'язку; принцип позитивного зворотного зв'язку. Спонтанність і випадковість. Гнучкість організації. Гнучкість процесу. Гнучкість системи. Виробнича гнучкість: фактори та функціональні й структурні ознаки виробничої гнучкості.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 2. Дослідження та проектування організації

Тема 6. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища організації

Внутрішнє середовище організації. Змінні всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Культура та імідж організації як її внутрішні фактори. Взаємозв'язок внутрішніх факторів. Методи дослідження внутрішнього середовища організації: аналітичні методи; експертні методи; лінійне програмування; динамічне програмування; діагностування (експрес-діагностика, ґрунтова діагностика); внутрішній моніторинг (моментні спостереження, постійні спостереження). Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення (фактори зовнішнього середовища безпосереднього впливу). Макрооточення (фактори зовнішнього середовища опосередкованого впливу). Методи дослідження зовнішнього середовища (зовнішній моніторинг): зовнішнє спостереження; цільове спостереження; неформальний пошук; формальний пошук. Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема 7. Методи дослідження та прийняття управлінських рішень в діяльності організацій

Методи досліджень діяльності організацій: діалектичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття

рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Врахування ризиків при прийнятті управлінських рішень.

Тема 8. Організаційне проектування

Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Сутність та етапи організаційного проектування. Переваги та недоліки традиційних та адаптивних організаційних форм управління. Теоретичні засади створення й розвитку організаційних форм управління. Методологія проектування та концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Основні методологічні принципи проектування організаційних форм управління. Методи проектування організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління: зміст основних етапів проектування ОФУ (передпроектної підготовки, проектування, впровадження проекту). Розробка організаційного робочого проекту. Оцінка ефективності організаційних форм управління. Підходи до оцінки ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку: ефективності ОФУ; ланковості; територіальної концентрації; дублювання функцій; надійності системи управління; централізації (децентралізації) функцій; ефективності використання інформації. Перспективи розвитку організаційних утворень.

Тема 9. Культура організації

Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури. Моделі та характеристики організаційної культури. Громадянська й корпоративна культури. Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей. Сучасна українська організаційна культура: джерела та основний зміст.

Модульний контроль.

Модуль 2.

Індивідуальне завдання РР: «Діагностика організації»

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1.					
Змістовний модуль 1. Основні теоретичні положення					
Тема 1. Методологічні засади теорії організацій	15	4	4	-	7
Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі	17	4	4	-	9
Тема 3. Організація як система	20	4	4	-	12
Тема 4. Організація як соціум	20	4	4	-	12
Тема 5. Самоорганізація	27	4	8	-	15
Модульний контроль	2	2	-	-	-
Разом за змістовним модулем 1	101	22	24	-	55
Змістовний модуль 2. Дослідження та проектування організації					
Тема 6. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища організації	20	4	4	-	12

Тема 7. Методи дослідження та прийняття управлінських рішень в діяльності організацій	22	4	4	-	14
Тема 8. Організаційне проектування	20	4	4	-	12
Тема 9. Культура організації	20	4	4	-	12
Модульний контроль	2	2	-	-	-
Разом за змістовним модулем 2	84	18	16	-	50
Модуль 2					
Індивідуальне завдання	10	-	-	-	10
Усього годин	195	40	40	-	115

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
	Разом	

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні характеристики і властивості організації.	2
2	Функціонування організації як складної відкритої соціотехнічної системи.	2
3	Загальноприйняті моделі управління організацією.	2
4	Формування місії організації.	2
5	Побудова дерева цілей організації.	2
6	Стадії життєвого циклу організації	2
7	Роль і значення організації в житті індивіда. Основні види соціальних організацій.	4
8	Організаційні форми компанії.	4
9	Властивості організації. Кросворд.	1
10	Класифікація організації. Кросворд.	1
11	Управління і самоуправління в організації.	2
12	Взаємозв'язок організації з зовнішнім середовищем. Аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища організації за допомогою SWOT – аналізу.	4
13	SNW – аналіз.	2
14	PEST – аналіз.	2
15	Метод побудови профілю середовища. Врахування ризиків при прийнятті управлінських рішень.	4
16	Організаційна культура в діяльності організації. Діагностика оргкультури.	4
	Разом	40

7. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
	Разом	

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організаційний прогрес, організаційний порядок і організаційна динаміка.	5
2	Ідеї еволюції і коеволюції в сучасній теорії організації.	5
3	Зв'язки й протиріччя у вивченні теорії організації й інших наук.	5
4	Фактори, що виявили вплив на становлення й розвиток наукових шкіл керування в ХХ в., їх динаміка.	4
5	Сучасні організаційні концепції: біхевіористська, соціотехнічна, інтернаціоналістська та ін..	6
6	Філософія, місія організації. Фактори визначені місією організації. Вплив власників, співробітників і покупців на формування місії організації.	4
7	Основні групи функціональних процесів в організації як об'єкту керування з боку менеджменту: керування проведенням, керування фінансами, керування персоналом, керування екаунтингом. Поняття стратегічного керування.	4
8	Місце й роль стратегічного менеджменту в розвитку організацій.	6
9	Життєвий цикл організацій. Крива Адизеса.	6
10	Влада й вплив в організації. Джерела влади. Керування конфліктами в організації. Типологія конфліктів.	8
11	Теоретико – змістовні основи самоорганізації складних систем	4
12	Види організаційних процесів: виробничі, технологічні, трудові, управлінські. Взаємозумовленість і взаємодія організаційних процесів, їх елементи, просторова й тимчасова побудова.	8
13	Сенс і призначення організаційної діагностики.	4
14	Хвороби організації.	7
15	Соціальний і фізичний простір функціонування організації.	7
16	Вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища на організаційну культуру.	6
17	Синергетика і нова концепція організаційної культури.	6
18	Вплив організаційної культури на діяльність організації.	6
19	Управління процесом формування і розвитку організаційної культури.	4
20	Індивідуальне завдання	10
	Разом	115

9. Індивідуальні завдання

Виконання РР: «Діагностика організації»:

1. Виконати опис підприємства та зробити класифікацію підприємства
2. Розглянути підприємство (організації) з точки зору системного підходу
3. Виконати аналіз механізму реалізації законів теорії організації стосовно до функціонування заданого підприємства
4. Визначити етапи життєвого циклу підприємства (організації)
5. Привести організаційну структуру підприємства і вказати функції основних підрозділів.
6. Зробити опис оточення підприємства і виконати SWOT- аналіз підприємства. На підставі виконаного аналізу зробити висновки про можливі стратегії підприємства
7. Дати характеристику організаційної культури підприємства

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні методи навчання.

11. Методи контролю

Контроль і оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів має системний характер, базується на принципі наскрізного контролю, який дозволяє забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчального процесу: лекції, практичні, самостійна та індивідуальна робота студента, поточний контроль, іспит.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю, модульного контролю, підсумкового контролю у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...2	11	0...22
Модульний контроль	0...30	1	0...30
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...2	8	0...16
Модульний контроль	0...32	1	0...32
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного контролю. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та практичного завдання. За повну правильну відповідь на теоретичні запитання студент отримує по 30 балів, за повну правильну відповідь на практичне завдання – 40 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- поняття інновації та видів інновації, умови інновації;
- методологія визначення інноваційного потенціалу компанії;
- принципи управління змінами, основні види інноваційної поведінки компанії;
- основні стратегії для інноваційних компаній;
- методи оцінки ефективності інновацій.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- проводити аналіз інноваційного потенціалу компанії;
- проводити аналіз зовнішнього середовища;
- розробляти інноваційні стратегії;
- проводити економічний аналіз стратегій.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи та розрахункову-графічну роботу. Вміти самостійно давати характеристику стану організації, здійснювати аналіз стану середовища, розробляти інноваційні стратегії.

Добре (75 - 89). Твердо знати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти проводити діагностику підприємства та здійснювати аналіз середовища, розробляти інноваційний проект та робити економічну оцінку.

Відмінно (90 - 100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати одержані знання.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Теорія організацій" для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т"; розроб. В. М. Момот. - Харків, 2019. - 266с. – режим доступу:

http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Teoriya_Organizacij.pdf

що містить:

конспект лекцій,
навчальний посібник до практичних занять та розрахункових робіт,
методичні вказівки до виконання розрахункової роботи,
питання, тести для контрольних заходів,
рекомендована література.

2. Теория организации и системный анализ : учеб. пособие по практ. занятиям и расчет. работам / А. В. Зеленков, В. М. Момот; М-во образования и науки Украины, Нац. аерокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т". - Харьков. - Нац. аерокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского "Харьк. авиац. ин-т", 2018. - 56 с.

14. Рекомендована література

Базова

- Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы: навчально-методична допомога/ Алексеева М. М. – М.: Финансы та статистика, 1997.
- Аніський Ю. Л. Організація та управління малим бізнесом/ Аніський Ю. Л. – М.: Финансы та статистика, 2001.
- Баранников А. Ф. Теорія організації: [Підручник для вузів]/ Баранников А. Ф. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2004.
- Іванова Т. Ю., Приходько В. І. Теорія організації: навч. посіб./ Іванова Т. Ю., Приходько В. І. – СПб.: Пітер, 2004.
- Керженцев П. М. Принципи організації/ Керженцев П. М. – М.: Економіка, 2000.
- Колокнева М. В. Теорія організації в питаннях і відповідях: навч. посіб./ Колокнева М. В. – М.: ТК "Велбі": "Проспект", 2004.
- Малий бізнес. Організація, економіка, управління. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2003.
- Менеджмент малого бізнесу: [Підручник]; /за ред. М. Максимова. – М.: Вузівський підручник, 2004.
- Мільнер Б. З. Теорія організації: [Підручник]. – [4-е вид., перероб. і доп.] / Мільнер Б. З. – М.: ИНФРА-М, 2004.

10. Модільяні Ф., Міллер М. Скільки коштує фірма? Теорема ММ / Ф. Модільяні, М. Міллер; пер. з англ. – М.: Справа, 1999.
11. Мордовій С. К. Управління людськими ресурсами: 17-модульна програма для менеджерів «Управління розвитком організації». Модуль 16 / Мордовій С. К. – М.: ІНФРА-М, 1999.

Допоміжна

1. Парахина В. Н., Федоренко Т. М. Теорія організації: навч. посіб./ В. Н. Парахина, Т. М. Федоренко – М.: КНОРУС, 2004.
2. Природа фірми; пер. з англ. / за ред. О.І. Уільямсона і С. Дж. Уінтера. - М.: Справа, 2001. 14.Рогожін С. В., Рогожина Т. В. Теорія організації: навч. посіб./ С. В. Рогожин, Т. В. Рогожина – [2-е вид.] – М.: Іспит, 2004.
3. Смірнов Е. А. Теорія організації: навч. посіб. / Смірнов Е. А. – М.: ІНФРАМ, 2004.
4. Теорія фірми; за ред. В. М. Гальперіна. – СПб.: Економічна школа, 2005.
5. Шеметов П. В., Петухова С. В. Теорія організації: курс лекцій / П. В. Шеметов, С. В. Петухова – М.: Омега-л, 2006.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
2. https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sestr.htm. Офіційний сайт Державної служби статистики України.